

Ewa Bąk-Filipek

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

ROLA URZĘDÓW MARSZAŁKOWSKICH W FINANSOWANIU TURYSTYKI W POLSCE

Streszczenie: Głównym celem poniższego opracowania jest wskazanie roli jednostek samorządu terytorialnego, w tym zwłaszcza urzędów marszałkowskich, w finansowaniu zadań w terenie związanych z turystyką, wskazanie źródeł finansowania oraz krótka charakterystyka wielkości wydatkowanych środków. Turystyka jest istotnym działem gospodarki narodowej Polski. Pomimo jej rynkowego charakteru wymaga wsparcia zarówno na poziomie krajowym, jak i przy wykorzystaniu różnorodnych instrumentów finansowych Unii Europejskiej. Na poziomie krajowym zadania w zakresie gospodarki turystycznej są finansowane z budżetu państwa poprzez administrację rządową. Wydatki na turystykę ponosi też w znacznie większym stopniu administracja samorządowa.

Słowa kluczowe: rola urzędów marszałkowskich, jednostki samorządu terytorialnego, gospodarka turystyczna, finansowanie.

1. Wstęp

Turystyka jest ważną i nowoczesną sferą aktywności gospodarczej, a jednocześnie sferą działalności społecznej. Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych jest jednym z ważniejszych mierników poziomu życia mieszkańców danego kraju i wskaźnikiem rozwoju cywilizacyjnego.

Rozwój turystyki jest istotnym impulsem dynamizującym rozwój społeczno-ekonomiczny kraju. Znaczenie turystyki przejawia się w zdolności do tworzenia nowych miejsc pracy, podnoszenia jakości życia lokalnych społeczności, wzrostu konkurencyjności regionów. Ponadto eksport usług turystycznych wpływa korzystnie na bilans płatniczy kraju oraz wyzwala redystrybucję dochodów z regionów bogatszych do biedniejszych¹.

Należy pamiętać, że turystyka nie jest jednorodną dziedziną gospodarki. Na jej rozwój wpływa wiele innych dziedzin, m.in. transport, ochrona środowiska, sektor finansowy, komunikacja, które powodują często implikacje natury organizacyjnej, produkcyjnej, prawnej i technologicznej. Dlatego też ważne jest interdyscyplinarne podejście do analizy problemów związanych z turystyką.

¹ Dokument rządowy przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 26 kwietnia 2008 roku pt. *Kierunki rozwoju turystyki do 2015 roku*, Warszawa, wrzesień 2008 r., s. 3.

Turystyka jest sektorem rynkowym. To oznacza, że dominuje w niej własność prywatna. Rola administracji rządowej i samorządowej ograniczać się powinna do stwarzania optymalnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i wspierania właściwych z punktu widzenia danego kraju przejawów tej przedsiębiorczości. Ponadto ważnym elementem tej polityki wobec sektora turystycznego jest funkcjonowanie Polski w strukturach Unii Europejskiej.

Zarówno polityka Polski, jak i wymagania unijne wymagają określenia źródeł finansowania i wysokości finansowania zadań wynikających z różnorodnych dokumentów strategicznych, w tym także zadań związanych z polityką promocji Polski jako kraju atrakcyjnego turystycznie. Celem tych działań ma być polepszenie warunków gospodarowania i zwiększenie ruchu turystycznego, zwłaszcza przyjazdowego, a co za tym idzie – zwiększenie wpływów z turystyki i jej znaczenia przez wzrost udziału gospodarki turystycznej w tworzeniu PKB.

Istotnym działaniem mającym na celu wsparcie turystyki jest stosowanie pomocy publicznej zgodnie z obowiązującym w Unii Europejskiej prawem. Sektor turystyki obejmuje wiele działalności, które mogą być wspierane przez pomoc publiczną. Można wyróżnić dwa rodzaje działalności:

1) działalność w zakresie tworzenia i utrzymywania ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej;

2) działalność polegająca na świadczeniu usług turystycznych.

Wyróżnia się różne poziomy pomocy publicznej. Pomoc *de minimis* nie stanowi pomocy publicznej dlatego, że ma niewielki wpływ na wymianę handlową i nie zagraża konkurencji. Może być udzielana wszystkim podmiotom gospodarczym, ale ze względu na niską wartość wykorzystywana jest przede wszystkim przez małe i średnie przedsiębiorstwa.

Inny poziom pomocy publicznej stanowi regionalna pomoc inwestycyjna, której maksymalny poziom jest zgodny z mapą pomocy regionalnej: 50% na obszarach należących do województw: lubelskiego, podkarpackiego, warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, świętokrzyskiego, opolskiego, małopolskiego, lubuskiego, łódzkiego, kujawsko-pomorskiego; 40% na obszarach należących do województw: śląskiego, pomorskiego, zachodniopomorskiego, dolnośląskiego, wielkopolskiego, a w terminie od 1 stycznia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. do województwa mazowieckiego z wyłączeniem miasta stołecznego Warszawy; 30% na obszarze należącym do miasta stołecznego Warszawy oraz od 1 stycznia 2011 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. na obszarze należącym do województwa mazowieckiego.

Do instrumentów wsparcia dla przedsiębiorstw turystycznych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych należą m.in. następujące działania: „Inwestycje dla przedsiębiorstw”, „Rozwój usług turystycznych i uzdrowiskowych”, „Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki”, „Mikroprzedsiębiorstwa”, „Poprawa konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw przez inwestycje”, „Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury turystycznej i kulturowej”, „Rozwój i modernizacja lokalnej infrastruktury kulturowej, turystycznej i sportowej”, „Rozwój przedsiębiorczości”, „Turystyka”, „Promocja i informacja turystyczna”, „Baza noclegowa i gastronomiczna” itp.

Ze względu na znaczenie turystyki dla gospodarki narodowej oraz regionalnych systemów gospodarczych w opracowaniu skupiono się głównie na roli urzędów marszałkowskich w finansowaniu zadań związanych z turystyką.

2. Wydatki administracji publicznej na turystykę

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na turystykę (tj. samorządów wojewódzkich, powiatowych, miast na prawach powiatu oraz gmin dla działu 630 – „Turystyka”) w latach 2007-2009 uległy dynamicznemu zwiększeniu. W 2007 r. wyniosły one ok. 202 mln zł, natomiast w 2009 r. nastąpił wzrost o prawie 139% – do poziomu 465 mln zł (tab. 1).

Tabela 1. Wydatki samorządów wojewódzkich, powiatowych, miast na prawach powiatu i gmin dla działu „Turystyka” w latach 2004-2006 (w zł)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	Zmiana 2008/2007	Zmiana 2009/2008
Samorząd wojewódzki razem	21 696 749	27 349 177	210 762 625	+26%	+670,6%
Samorząd powiatowy razem	6 422 036	5 695 584	12 139 546	-11,3%	+113,1%
Samorząd miast na prawach powiatu razem	31 654 101	31 043 820	74 822 236	-1,9%	+141%
Samorząd gminny razem	142 115 476	130 736 247	167 126 323	-8%	+27,8%
Suma	201 888 362	194 824 828	464 850 730	-3,5%	+138,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (nie uwzględniono transferów pieniężnych między poszczególnymi szczeblami samorządów).

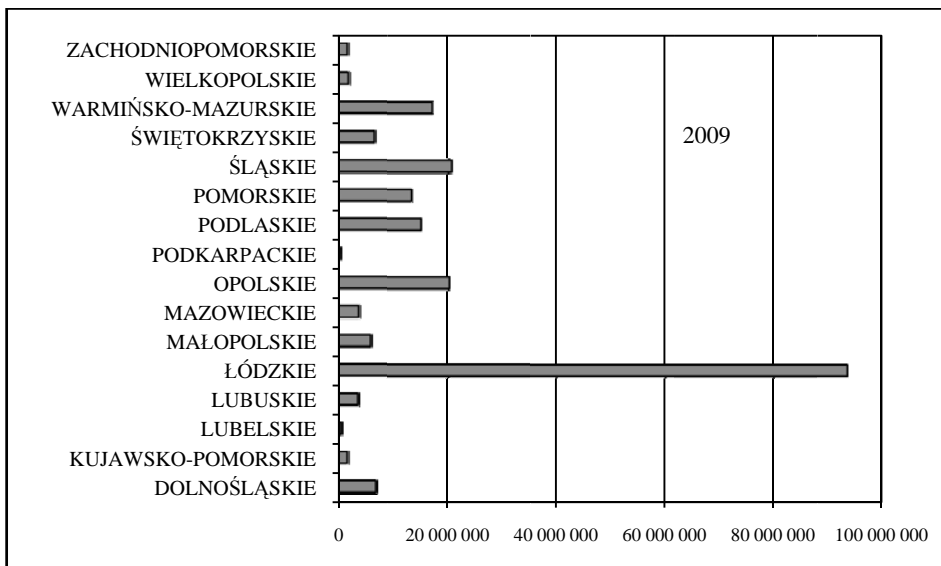
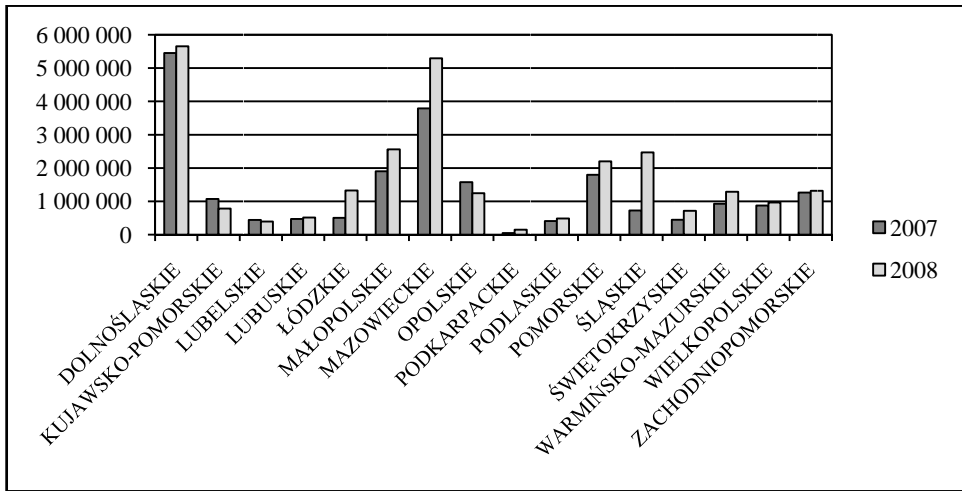
W latach 2007-2009 do województw charakteryzujących się największymi wydatkami można zaliczyć województwa: łódzkie, małopolskie, opolskie, mazowieckie, śląskie i pomorskie.

Wydatki rządowe poniesione w części 40 – „Turystyka” w latach 2007-2009 ulegały stałemu spadkowi. W 2007 r. wyniosły one blisko 47,5 mln zł, w 2008 r. nastąpił spadek o 1,3% – do poziomu 46,9 mln zł, natomiast w 2009 r. spadek się pogłębił do poziomu 41,4 mln zł (o 11,7%). W tych wydatkach zawarte były dotacje udzielone dla Polskiej Organizacji Turystycznej (tab. 2).

Tabela 2. Wydatki państwa na turystykę (wydatki administracji rządowej i samorządowej dla części 40 – „Turystyka”) w latach 2004-2009 (w mln zł)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009
Ogółem dział 630 – „Turystyka”	47,5	46,9	41,4
W tym dotacja dla POT	39,4	38,8	34,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Rys. 1. Wydatki samorządów wojewódzkich, powiatowych, miast na prawach powiatu i gmin dla działu „Turystyka” według województw w latach 2007-2009 (w zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3. Turystyka polska a Unia Europejska

Turystyka jest częścią rynku wewnętrznego Unii Europejskiej. Prowadzone w tym obszarze działania muszą służyć osiągnięciu celów gospodarczych realizowanych w ramach odnowionej Strategii lizbońskiej. W zakresie polityki turystycznej poprawie

uległo wykorzystanie dla potrzeb turystyki dostępnych europejskich instrumentów finansowych.

Istotnym wsparciem dla branży turystycznej są środki w ramach perspektywy finansowej 2007-2013. Dla pełnego wykorzystania potencjału turystycznego niezbędna jest poprawa dostępności komunikacyjnej i inwestycje w infrastrukturę turystyczną (baza hotelowa i obiekty turystyczne)².

W latach 2007-2013 przewidziano dla Polski znaczne środki finansowe na rozwój turystyki: 168 mln euro w Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka (PO IG), około miliarda euro w Regionalnych Programach Operacyjnych (RPO), nie licząc programów i priorytetów komplementarnych.

Głównym źródłem funduszy jest wsparcie przewidziane Programem Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 w ramach Działania 6.3 „Promocja turystycznych walorów Polski” oraz Działania 6.4 „Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym”.

Celem Działania 6.3 jest wzmocnienie konkurencyjności gospodarki poprzez promocję Polski jako kraju atrakcyjnego turystycznie. Polska ma wiele atrakcji turystycznych, stanowiących wartość na skalę europejską, a nawet światową, jednak świadomość ich istnienia wśród turystów zagranicznych jest niska, a atrakcje te są rzadko promowane za granicą. W tej sytuacji intensywna, kompleksowa promocja walorów turystycznych Polski przyczyni się w sposób istotny do zwiększenia rozwoju gospodarczego i wzmocnienia konkurencyjności polskiej gospodarki. Beneficjentem systemowym tego działania jest Polska Organizacja Turystyczna. Na działanie to przewidziane jest 30 mln euro (w tym 25,5 mln euro ze środków unijnych).

Projekt systemowy „Promujmy Polskę razem” składa się z trzech podstawowych komponentów, ściśle ze sobą powiązanych, na realizację których przeznaczono łącznie 132,7 mln zł.

Celem Działania 6.4 jest wsparcie inwestycji dla stworzenia konkurencyjnych i innowacyjnych, o unikatowej randze produktów turystycznych o charakterze ponadregionalnym. W Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka (POIG) przewidziano wsparcie projektów o największym znaczeniu turystycznym, które przyczynią się do wzrostu atrakcyjności kraju w świetle przygotowań do organizacji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012. Instytucją Wdrażającą (Instytucją Pośredniczącą II stopnia) dla Działania 6.4 jest Polska Organizacja Turystyczna. Na działanie 6.4 przewidziane jest 138 mln euro, w tym 117 mln z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Pozostałą część będzie stanowił wkład krajowy.

Projekty związane z turystyką zostały ujęte również w Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej, który będzie realizowany na terenie 5 województw: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego. Beneficjentem Działania V.1 Promowanie zrównoważonego rozwoju turystyki

² Dokument rządowy przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 26 kwietnia 2008 roku pt. *Kierunki rozwoju turystyki do 2015 roku*, Warszawa, wrzesień 2008 r., s. 29.

Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej jest Polska Organizacja Turystyczna. Na działania przeznaczonych jest 5,88 mln euro.

Ponadto w ramach Programu Rozwój Polski Wschodniej wsparcie zostanie udzielone:

- na kompleksowy projekt mający na celu stworzenie podstawowej infrastruktury związanej z obsługą ruchu rowerowego obejmujący swoim zasięgiem 5 województw Polski Wschodniej (Działanie V.2 Trasy rowerowe – 42,5 mln euro wkład z funduszy UE),
- wsparcie budowy i modernizacji infrastruktury konferencyjno-wystawienniczotargowej (Działanie III.2 Infrastruktura turystyki kongresowej i targowej – ok. 93 mln euro wkład z funduszy UE).

Fundusze na rozwój turystyki zostały uwzględnione również we wszystkich Regionalnych Programach Operacyjnych, co odzwierciedla fakt, że wszystkie polskie regiony widzą swoją szansę w tym sektorze gospodarki. W ramach tych programów przewidziana jest przede wszystkim budowa i modernizacja lokalnej bazy turystycznej, w tym m.in.: infrastruktury noclegowej i gastronomicznej, publicznej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, infrastruktury uzdrowskowej, systemu informacji turystycznej oraz promocji turystyki. Wsparcie projektów, które mogą w sposób pośredni przyczynić się do rozwoju turystyki, przewiduje również Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko. Realizowane będą projekty dotyczące m.in. rewitalizacji, rewaloryzacji, konserwacji, renowacji, zachowania, modernizacji, adaptacji na cele kulturalne zabytkowych obiektów i zespołów obiektów wraz z ich otoczeniem.

Pomoc w zakresie rozwoju turystyki przewidziana jest również w Programie Operacyjnym Rozwój Obszarów Wiejskich na rozwój turystyki na wsi i agroturystyki (podjęcie lub rozwój działalności w zakresie usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, na inwestycje związane z tworzeniem lub rozwojem mikroprzedsiębiorstw działających w zakresie usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, na projekty związane z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym m.in. mających na celu podniesienie atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich) oraz w ramach Europejskich Programów Współpracy Terytorialnej, a dla rozwoju zasobów ludzkich stworzony został horyzontalny Program Operacyjny Kapitał Ludzki, gdzie na zasadach ogólnych branża turystyczna będzie mogła również uzyskać wsparcie.

4. Wydatki urzędów marszałkowskich na turystykę

W 2008 r. wydatki z budżetów urzędów marszałkowskich na turystykę i wypoczynek wyniosły 21 145,4 tys. zł, co oznacza nominalny wzrost w stosunku do 2007 r. o 8,8%. W ramach działu 630 klasyfikacji budżetowej: „Turystyka” wydano 18 795,6 tys. zł (wzrost o 23,1% w stosunku do 2007 r.). W dziale 750: „Administracja państwowa” wydatki na turystykę wyniosły 2 349,8 tys. zł (spadek o 43,5%). Wysokość wydatków była różna w zależności od województwa. Średnio w jednym

województwie wydatkowano 1321,6 tys. zł (w 2007 r. 1213,7 tys. zł). Najwyższe wydatki wyniosły 4 716,4 tys. zł (w 2007 r. 3801,7 tys. zł), najniższe – 510,4 tys. zł (w 2007 r. 444,6 tys. zł).

Wszystkie województwa wydatkowały pieniądze na turystykę w dziale 630: średnio wydatkowano 1174,7 tys. zł (w 2007 r. 953,9 tys. zł). Najwyższe wydatki wyniosły 4566,8 tys. zł (w 2007 r. 3689,6 tys. zł), najniższe – 150 tys. zł. Jedenaście województw wydatkowało pieniądze na turystykę w dziale 750. Ich średnie wydatki w tym dziale wyniosły 213,6 tys. zł (w 2007 r. 377,9 tys. zł), najwyższe – 621,3 tys. zł, najniższe – 24,2 tys. zł (w 2007 r. odpowiednio 1806,1 tys. zł i 4,8 tys. zł). W roku 2009 w budżetach urzędów marszałkowskich przewidziano na turystykę 45 111,4 tys. zł, co stanowi nominalny wzrost wydatków w stosunku do 2008 roku o 113,3%. W dziale 630 przewidziano kwotę 41 623,9 tys. zł (wzrost o 119,4%), w dziale 750 zaś – 3487,5 tys. zł (wzrost o 48,4%)³.

Ponieważ dział 630 jest głównym działem dla wydatków na turystykę, został on rozbitý na rozdziały. Tak więc rozdział 63001 – „Ośrodki informacji turystycznej” obejmuje wydatki na działalność ośrodków informacji turystycznej. Rozdział 63003 – „Zadania w zakresie upowszechniania turystyki” dotyczy wydatków na zadania związane z upowszechnianiem turystyki i promocją, m.in. udziału w prezentacjach i targach turystycznych, przygotowywania specjalistycznych wydawnictw, konkursów promujących produkty regionu, promocji turystycznej w mediach, a także dotacji celowych dla stowarzyszeń na takie zadania, jak imprezy turystyki kwalifikowanej, utrzymanie szlaków turystycznych, szkolenie społecznych kadr turystyki. Rozdział 63095 – „Pozostała działalność” obejmuje wydatki bieżące związane z działalnością promocyjną, m.in. druk folderów i ulotek, zakup reklam, zdjęć do banku wizerunków, nagród na imprezy turystyczne i gadżetów promocyjnych itd., a także wydatki związane z kreowaniem produktów turystycznych regionu. Ponadto obejmuje dotacje celowe dla stowarzyszeń na takie zadania, jak: rajdy, zloty i imprezy turystyczno-promocyjne, konkursy turystyczne, wytyczanie, konserwacja i znakowanie szlaków turystycznych.

Większość zadań finansowanych ze środków budżetowych urzędów marszałkowskich w dziale 630 dotyczyły upowszechniania lub promocji turystyki.

Dział 750 klasyfikacji budżetowej „Administracja publiczna” ujęty został w jednej pozycji (najczęściej występujące rozdziały to: 75046: „Komisje egzaminacyjne”, 75075: „Promocja jednostek samorządu terytorialnego” i 75011: „Urzędy wojewódzkie”; pojawiał się też rozdział 75095: „Pozostała działalność”). Wydatki ponoszone w tym dziale związane są przede wszystkim z działalnością promocyjną (w tym udział w turystycznych targach i wystawach krajowych i zagranicznych, wydawnictwa, prezentacje itp.) oraz realizacją zadań wynikających z ustawy o usługach turystycznych, najczęściej w postaci zadań zleconych.

³ M. Byszewska-Dawidek, H. Legienis, B. Radkowska, *Turystyka polska w 2008 roku. Układ regionalny*, Opracowanie wykonane na zlecenie Dep. Turystyki MSiT, Warszawa 2009, s. 145.

Tabela 3. Wydatki urzędów marszałkowskich na turystykę w latach 2004-2009 (w tys. zł)

Województwo	2004 wykonanie	2005 wykonanie	2006 wykonanie	2007 wykonanie	2008 wykonanie	2009 wykonanie
Dolnośląskie	264,9	342,0	845,9	884,6	1 181,0	2 452,5
Kujawsko-pomorskie	343,8	385,6	560,4	672,7	772,6	720,0
Lubelskie	414,6	417,7	488,1	542,1	541,9	775,0
Lubuskie	427,4	585,8	376,0	473,9	513,5	499,2
Łódzkie	498,5	265,4	349,7	610,0	1 328,1	3 182,0
Małopolskie	1 568,3	1 773,8	1 577,3	2 074,5	2 714,6	5 123,8
Mazowieckie	546,7	831,0	2 289,0	3 801,7	4 716,4	4 817,9
Opolskie	203,9	329,6	9 627,7 ¹	716,0	750,0	824,5
Podkarpackie	423,9	665,8	597,2	523,5	588,0	1 085,0
Podlaskie	582,5	1 904,7	843,3	631,6	510,4	11 169,3 ²
Pomorskie	597,3	834,1	1 065,5	1 330,6 ³	1 539,0	1 312,0
Śląskie	1 312,8	1 776,4	2 230,4	2 531,5	593,7	569,0
Świętokrzyskie	293,6	299,9	403,3	444,6	713,4	700,0
Warmińsko-mazurskie	721,3	1 577,3	1 654,1	1 499,5	1 570,6 ⁴	7 979,6 ⁵
Wielkopolskie	737,0	859,9	937,7	1 417,3	1 587,7	2 149,0
Zachodniopomorskie	1 283,0	1 602,7	1 325,3	1 265,8	1 524,5	1 752,6
Ogółem	10 219,5	14 451,7	25 170,9	19 419,9	21 145,4	45 111,4

1/ W tym refundacja środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w wysokości 4627,9 tys. (Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego w Województwie Opolskim oraz Inicjatywa Wspólnotowa INTERREG IIIA) oraz refundacja środków z budżetu państwa w wysokości 2058,5 tys. w ramach kontraktu wojewódzkiego dla województwa opolskiego.

2/ W tym środki finansowe w wysokości 7244,9 tys. zł zaplanowane na III oś priorytetową – Rozwój Turystyki i Kultury w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego.

3/ W tym środki finansowe na realizację projektu „CROSSBALT” w ramach programu IW INTERREG III A w wysokości 182,6 tys.

4/ W tym koszty poniesione w związku z realizacją projektów unijnych w wysokości 8,4 tys. zł.

5/ W tym środki finansowe zaplanowane w związku z realizacją projektów unijnych w wysokości 6197,6 tys. zł.

Źródło: M. Byszewska-Dawidek, I. Kulesza, H. Legienis, B. Radkowska, *Turystyka polska w 2007 roku. Układ regionalny*, Opracowanie wykonane na zlecenie Dep. Turystyki MSiT, Warszawa 2008, s. 147-150; M. Byszewska-Dawidek, I. Kulesza, H. Legienis, B. Radkowska, *Turystyka polska w 2008 roku. Układ regionalny*, Opracowanie wykonane na zlecenie Dep. Turystyki MSiT, Warszawa 2009, s. 145-148.

W 2008 r. z budżetów urzędów marszałkowskich najwyższe kwoty wydatkowano w rozdziale 63003 – wyniosły one łącznie 16 482,3 tys. zł (87,7% wszystkich wydatków na turystykę w dziale 630 w 2008 r.). W rozdziale 63095 wydano 2293,3 tys. (12,2%), a w rozdziale 63001 – 20 tys. (0,1%). W dziale 750 wydano 2349,8 tys. zł.

W 2009 r. urzędy marszałkowskie przewidziały na turystykę wydatki w kwocie 45 111,4 tys. zł. W czterech województwach zaplanowano niższe wydatki niż ponie-

sione w 2008 r. W dziale 630 zaplanowano kwotę 41 623,9 tys. zł (co stanowi 92,3% ogółu wydatków na turystykę w roku 2009). Najwięcej przewidziano w rozdziale 63003: „Zadania w zakresie upowszechniania turystyki” (26 433,2 tys. zł, 63,5% wydatków na turystykę planowanych w budżetach w dziale 630). W rozdziale 63095: „Pozostała działalność” przewidziano 15 016,4 tys. zł (36,1% wydatków w dziale 630). W rozdziale 63001: „Ośrodki informacji turystycznej” zaplanowano 185,3 tys. zł (0,4% wydatków w tym dziale). W dziale 750 klasyfikacji budżetowej jedenaście województw przewidziało wydatki na kwotę 3487,5 tys. zł⁴. Szczegółowe dane przedstawiono w tab. 3.

Tabela 4. Struktura wydatków urzędów marszałkowskich na turystykę w 2009 r. (w tys. zł)

Województwo	Dział 630				Dział 750	Ogółem wydatki
	63001	63003	63095	Razem 630		
Dolnośląskie	160,3	2 226,2	6,0	2 392,5	60,0	2 452,5
Kujawsko-pomorskie	–	720,0	–	720,0	–	720,0
Lubelskie	–	400,0	125,0	525,0	250,0	775,0
Lubuskie	–	416,0	83,2	499,2	–	499,2
Łódzkie	–	–	3 182,0	3 182,0	–	3 182,0
Małopolskie	–	4 965,8	–	4 954,8	169,0	5 123,8
Mazowieckie	–	4 597,4	–	4 597,4	220,5	4 817,9
Opolskie	–	824,5	–	824,5	–	824,5
Podkarpackie	–	150,0	–	150,0	935,0	1 085,0
Podlaskie	–	349,1	10 790,2 ¹	11 139,3	30,0	11 169,3
Pomorskie	–	1 265,0	–	1 265,0	47,0	1 312,0
Śląskie	–	500,0	–	500,0	69,0	569,0
Świętokrzyskie	–	700,0	–	700,0	–	700,0
Warmińsko-mazurskie	25,0 ²	7 456,6 ³	–	7481,6	498,0	7 979,6
Wielkopolskie	–	920,0	90,0	1 010,0	1 139,0	2 149,0
Zachodniopomorskie	–	942,6	740,0	1 682,6	70,0	1 752,6
Ogółem	185,3	26 433,2	15 016,4	41 623,9	3 487,5	45 111,4

1/ W tym środki finansowe w wysokości 7244,9 tys. zł zaplanowane na III oś priorytetową – Rozwój Turystyki i Kultury w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego.

2/ Środki finansowe zaplanowane w związku z realizacją projektów unijnych.

3/ W tym środki finansowe zaplanowane w wysokości 6172,6 tys. zł w związku z realizacją projektów unijnych.

Źródło: M. Byszewska-Dawidek, I. Kulesza, H. Legienis, B. Radkowska, *Turystyka polska w 2008 roku. Układ regionalny*, Opracowanie wykonane na zlecenie Dep. Turystyki MSiT, Warszawa 2009, s. 148.

⁴ M. Byszewska-Dawidek, H. Legienis, B. Radkowska: *Turystyka polska w 2008 roku...*, s. 148.

W porównaniu z rokiem 2008 nastąpił wzrost wydatków w rozdziale 63001 „Ośrodki informacji turystycznej” o 826,5%, w rozdziale 60003 „Zadania w zakresie upowszechniania turystyki” – o 60,4%; w rozdziale 63095 „Pozostała działalność” – wzrost o 554,8%. W dziale 750 przewidywane wydatki wzrosły o 48,4% (tab. 4).

5. Podsumowanie

Turystyka jest sektorem gospodarki, który daje szansę na wykorzystanie walorów zarówno przyrodniczych, jak i kulturowych w celu zwiększenia atrakcyjności oferty i tym samym stworzenia nowych miejsc pracy oraz zwiększenia udziału gospodarki turystycznej w tworzeniu PKB. Turystyka jako sektor rynkowy radzi sobie dość dobrze w warunkach gospodarki rynkowej. Jednakże są obszary, które wymagają wsparcia z funduszy publicznych.

Do takich obszarów należy kształtowanie polityki turystycznej na poziomie zarówno krajowym, jak i unijnym. Ponadto niezbędne są środki na politykę promocji i podejmowanie działań o charakterze promocyjnym. Istotne jest także wsparcie przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w sektorze turystyki poprzez umożliwienie im korzystania z różnorodnych funduszy pomocowych w związku z przynależnością Polski do Unii Europejskiej.

Przepisy prawa wspólnotowego dotyczące pomocy publicznej obowiązują w Polsce od 1 maja 2004 r. Pojęcie pomocy publicznej jest zdefiniowane w art. 87 ust. 1 traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, w którym zapisano, że „wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji ... jest niezgodna ze wspólnym rynkiem”.

Można stwierdzić, że źródła pozyskiwania funduszy są różnorodne i nie są przejrzyste sformułowane zasady korzystania z tych funduszy. Administracja rządowa podejmuje różne działania mające na celu ułatwienie korzystania i poruszania się w tym systemie wsparcia.

Należy również zauważyć, że od kilku lat systematycznie spada wielkość budżetu państwa przeznaczona na realizację zadań w dziale 630 „Turystyka”, w tym promocję. W czasach kryzysu oraz w okresie pojawiania się różnych zjawisk nieprzewidywalnych – takich jak wybuch wulkanu, powódź – jest to tendencja ze wszechmiar niepożądana.

Natomiast zjawiskiem pozytywnym jest wzrost wydatków na turystykę jednostek samorządu terytorialnego, w tym zwłaszcza wydatków urzędów marszałkowskich. Jest to ściśle związane ze środkami unijnymi przeznaczonymi na rozwój turystyki i pozyskiwaniem ich przez samorząd terytorialny.

Literatura

- Byszewska-Dawidek M., Kulesza I., Legienis H., Radkowska B., *Turystyka polska w 2007 roku. Układ regionalny*, Opracowanie wykonane na zlecenie Dep. Turystyki MSiT, Warszawa 2008.
- Byszewska-Dawidek M., Legienis H., Radkowska B., *Turystyka polska w 2008 roku. Układ regionalny*, Opracowanie wykonane na zlecenie Dep. Turystyki MSiT, Warszawa 2009.
- Dokument rządowy przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 26 kwietnia 2008 roku pt. „Kierunki rozwoju turystyki do 2015 roku”, Warszawa, wrzesień 2008 r.
- Finansowanie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw turystycznych ze środków UE*, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Warszawa 2009 r.
- Ministerstwo Finansów – strony internetowe dotyczące sprawozdań z budżetu państwa (www.mf.gov.pl/ finanse publiczne).

ROLE OF MARSHAL OFFICES IN FINANCING TOURISM IN POLAND

Summary: The main objective of the article is to show the role of territorial self-government units (mainly marshal offices) in financing the tasks in the field connected with tourism, to indicate the sources of financing and a short description of the value of spent sources. Tourism is important part of national economy of Poland. Despite its market nature it requires the support at both national level and using a variety of financial instruments of the European Union. At the national level tasks in the tourism economy are financed from the state budget by government administration. Expenditure on tourism is also significantly borne by local government.